

Πρεβεζάνικα Χρονικά

Αρ. 36 (1999)

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, 36 (1999)

Θεοφάνειος Σχολή. 1. Ευεργέτες και δωρεές της.
 Α. Ευεργέτες: α) Κωνσταντίνος Χρ. Κολοβός.

Οδυσσέας Μπέτσος

doi: [10.12681/prch.29237](https://doi.org/10.12681/prch.29237)

Copyright © 2022, Οδυσσέας Μπέτσος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Μπέτσος Ο. (1999). Θεοφάνειος Σχολή. 1. Ευεργέτες και δωρεές της. Α. Ευεργέτες: α) Κωνσταντίνος Χρ. Κολοβός. *Πρεβεζάνικα Χρονικά*, (36), 87–97. <https://doi.org/10.12681/prch.29237>

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΜΠΕΤΣΟΣ

Συνταξιούχος δάσκαλος

Θεοφάνειος Σχολή

I. Ευεργέτες και δωρητές της

A. Ευεργέτες: α) ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡ. ΚΟΛΟΒΟΣ ¹

α) Αντί προλόγου

Είναι γνωστή η ενασχόλησή μου με την Ιστορία της γενέτειράς μου (Θεσπρωτικού) και την τέτοια της Πρέβεζας, όπου φοίτησα στο Γυμνάσιό της (1941-1948) κι όπου δίδαξα σε Δημοτικά σχολεία της μια και πλέον 20/ετία (1964-1987). Απ' αυτά την τελευταία 10/ετία υπηρέτησα στο 1ο Δημοτικό σχολείο, που υπήρξε αφενός η συνέχεια του τμήματος της «Δημοτικής» της Θεοφανείου Σχολής κι αφετέρου ο κληρονόμος του διδακτηρίου αυτής, που, το 1984, πήρε μ' απόφαση της Σχολικής Εφορείας του, ο Δήμος της Πρέβεζας για ΧΡΗΣΗ, παράλληλα με την τέτοια του 1ου Δημ. σχολείου, αλλά με τις επεμβάσεις που έκανε στο εσωτερικό και το εξωτερικό του έμμεσα αποξένωσε τους μαθητές του 1ου Δημ. σχολείου απ' αυτό.

Ως Διευθυντής του παραπάνω σχολείου συνέχισα να τελώ, κάθε χρόνο, μνημόσυνο των Ευεργετών και Δωρητών της «πάλαι ποτέ» Θεοφανείου Σχολής (έπαυσε να υπάρχει το θέρος του 1914), το οποίο έκαναν και οι προ εμού Διευθυντές, στο γειτονικό ναό της «Παναγίας των Ξένων», με δαπάνη της Σχολικής Εφορείας του, τη γιορτή των Τριών Ιεραρχών (30/1).

Ο εφημέριός της (παπα-Δημήτρης Μπούσιος) την προηγουμένη μου ζήτησε τον ονομαστικό κατάλογο τούτων, προκειμένου να τους μνημονεύσει, και τ' απάντησα ότι στο αρχείο του Σχολείου και της Εφορείας του μόνο τα ονόματα των

1. Προηγούνται αυτού χρονολογικά άλλοι, όπως οι Αν. Θεοφάνης, Θεόδωρος και Αικατερίνη Τσιντώση και άλλοι. Όμως γι' αυτούς θα γράψουμε σ' άλλα μελετήματά μας. Ο Κ. Κολοβός είναι αδικημένος απ' όλους μας.

Αναστασίου Θεοφάνη και του ζεύγους Θεοδώρου και Αικατερίνης Τσιντώση φαίνονται, ενώ πιστεύω ότι είναι τέτοιοι και μερικοί άλλοι, αλλά δεν ξέρω τα ονόματά τους.

Μ' απάντησε ότι αυτά τα γνωρίζει από τους πριν από εμένα Διευθυντές του σχολείου. Όμως δεν πρέπει να συνεχίζω « ες αεί» να λέγω στη σχετική ευχή «και των λοιπών Ευεργετών και Δωρητών αυτής».

Κι είχε δίκιο. Να τελείται μνημόσυνο για όλους αυτούς και να εύχεται μόνο για τρεις, επειδή δεν έψαξε κανένας ως τότε να βρεί τα ονόματά τους.

Έβαλα ως σκοπό μου, μόλις συνταξιοδοτήθηκα, κι έψαξα και βρήκα τα ονόματα σχεδόν όλων, μεγάλων και μικρών.

Ακόμα βρήκα ότι πριν την απελευθέρωση της Ηπείρου και το χωρισμό των τριών τμημάτων της Θεοφανείου Σχολής σε τρία αυτοτελή σχολεία (Δημοτικό, Ελληνικό και Ημιγυμνάσιο) τελούνταν Αρχιερατικό μνημόσυνο στο Μητροπολιτικό Ναό της Πρέβεζας την Κυριακή της Ορθοδοξίας, που τη γιορτή αυτή λειτούργουσε και λειτουργεί ακόμα μόνο αυτός ο Ναός. Τη δε μεταπελευθερωτική περίοδο, και συγκεκριμένα, όταν το 1932 και 1934 μοιράσθηκαν τα ακίνητα των παραπάνω Ευεργετών και των δυο καταργηθέντων μοναστηριών της χερσονήσου της Πρέβεζας² και του Αγίου Σπυρίδωνα της θέσεως «Βαθύ» αυτής στις αντίστοιχες Σχολικές Εφορείες τους, τα μεν δύο τότε σχολεία της Μέσης Εκπαιδεύσεως τελούσαν και τελούν αυτό το μνημόσυνο (πιστεύω και μετά την κατάργηση των Σχολικών τους Εφορειών) στον Άγιο Χαράλαμπο, τα δε Δημοτικά σχολεία το τελούσαν στο ναό της Παναγίας των Ξένων μέχρι την πρόσφατη κατοχή. Μετά δε απ' αυτή τελούσε τούτο μόνο το 1ο Δημοτικό σχολείο στον ίδιο ναό. Πιστεύω πως διέκοψαν να μετέχουν τ' άλλα δύο Δημοτικά σχολεία της πόλεως (2ο και 3ο) γιατί, λίγο πριν τον πόλεμο του '40, εκποίησαν τ' ακίνητά τους που είχαν λάβει για ν' αγοράσουν τα οικοπέδά τους και για να χτίσουν σ' αυτά διδακτήρια, τα οποία είχαν αρχίσει, αλλά, λόγω του πολέμου, αναγκάσθηκαν να διακόψουν και να χάσουν τα υπόλοιπα των χρημάτων, που είχαν εισπράξει από την εκποίηση εκείνων.³

Το μνημόσυνο εκείνο τελούσαν την εορτή των τριών Ιεραρχών μέχρι την κατάργηση των Σχολικών Εφορειών των Σχολείων και τη σύσταση μιας Σχολικής

2. α. Έφεραν τα ονόματα «Αγία Τριάδα» και «Άγιοι Απόστολοι». Ο Άγιος Σπυρίδωνας ήταν αναγνωρισμένο «Αδελφάτο», όχι όμως και ενοριακός ναός. Και β. Για τις διανομές εκείνες των 1932 και 1934 έχομε βρεί τις σχετικές δύο πράξεις στις οποίες περιλαμβάνονται όχι μόνο τ' ακίνητα που πήραν τα 4 τότε σχολεία της Πρέβεζας (ένα της Μέσης και τρία της Δημοτικής Εκπ/σεως αυτής), αλλά και η αξία του καθενός σε τιμές του 1932. Σκοπεύομαι σ' άλλο μελέτημά μας να τις δημοσιεύσουμε.

3. Πιστεύομε ότι δεν έπρεπε να διακόψουν αυτά τα δημοτικά σχολεία τη συμμετοχή τους στο μνημόσυνο, γιατί με τ' ακίνητα της Θεοφανείου Σχολής απέκτησαν τα οικοπέδα κι ήρθε μετά το 1950 το Δημόσιο και συνέχισε την ανέγερσή τους, αφού δαπάνησε στον πόλεμο του '40 όλων τις καταθέσεις στα Ταμειυτήρια των ΕΛ.ΤΑ και Τραπεζών.

Επιτροπής για κάθε Δήμο και κάθε Κοινότητα, στις οποίες περιήλθαν τ' ακίνητα και οι καταθέσεις των ταμείων τους ⁴. Δε γνωρίζομε αν ο Νόμος εκείνος όριζε να πάρει και τα αναγνωρισμένα κληροδοτήματα η παραπάνω Επιτροπή του Δήμου, που τότε είχε το 1ο Δημοτικό δύν (Αν. Θεοφάνη και Θεοδώρου Τσιντώση και συζύγου αυτού Αικατερίνης) και το 1ο Γυμνάσιο (μάλλον) το του δευτέρου (Θεόδωρου Τσιντώση κ.λπ.).

Μέχρι το 1900 την περιουσία της Θεοφανείου Σχολής (από ακίνητα και από τόκους χρημάτων Ευεργετών και Δωρητών) διαχειρίζονταν αφενός η τριμελής επιτροπή της Θεοφανείου Σχολής (για τους ετήσιους τόκους του κληροδοτήματος Αν. Θεοφάνη) κι αφετέρου η Δημογεροντία της Χριστιανικής Ορθοδόξου κοινότητας της Πρέβεζας, της οποίας προήδρευε, μέχρι το 1881, ο ορισμένος ως Αρχιερατικός Επίτροπος του Μητροπολίτη Άρτας και ο Μητροπολίτης Νικοπόλεως, μετά δε το 1900 και ως το θέρους του 1928, η Εφορεία των Σχολών της Ορθοδόξου Κοινότητας της Πρέβεζας, την οποία επόπευε ο Μητροπολίτης αυτής και η Αντιπροσωπεία της ίδιας κοινότητας (πρόεδρος της ήταν ο Μητροπολίτης της). Ύστερα τα ακίνητα και τους τόκους των καταθέσεων ευεργετών και δωρητών μέχρι το 1932 διαχειρίσθηκαν τα μέλη του «Ταμείου Εκπαιδευτικής Πρόνοιας» δήμου Πρέβεζας, το οποίο ελεγχόταν από τη Νομαρχία αυτής, τη Γενική Διοίκηση Ηπείρου και το Υπουργείο Παιδείας. ⁵

4. Δε γνωρίζομε αν το καθιερωμένο εκείνο μνημόσυνο, ύστερα, εξακολουθούν τα παραπάνω σχολεία να κάνουν μετά την υπαγωγή των ακινήτων και καταθέσεών τους στη Σχολική Επιτροπή του Δήμου Πρέβεζας ή αν αυτό (με θρησκευτική ή πνευματική μορφή) το κάνει η Σχολική Επιτροπή του δήμου Πρέβεζας, που έχει στη δικαιοδοσία της τα παραπάνω, γιατί, αρχές του 1987, λαβών σύνταξη εκ παραιπήσεώς μου, μετοίκησα στη γενέτειρά μου. Αν το κάνουν όπως πριν τα σχολεία ή μόνο ο Δήμος τους συγχαίρουμε, γιατί είναι ευκαιρία ομιλητές και εκκλησιαστικοί λειτουργοί να θυμούνται τη Θεοφάνειο Σχολή, η οποία κάλυψε επί 80 ολόκληρα χρόνια όλη την Πνευματική ζωή της Πρέβεζας με το έργο της και το φυτόριο των δημοτών της που παράγαγε.

5. Μετά τη διαχείριση ανέλαβαν οι Σχολικές Εφορείες (ήταν μια για κάθε σχολική μονάδα) και ελέγχονταν οι πράξεις κι οι δαπάνες τους από τους οικείους Επιθεωρητές Μέσης και Δημοτικής Εκπαίδευσης αντίστοιχα, τη Νομαρχία του οικείου Νομού και το Υπουργείο Παιδείας.

Το Νηπιαγωγείο της Πρέβεζας, αφότου τη 10/ετία του 1920 απέκτησε διδακτήριο και ταμείο από το κληροδοτήμα του Σπυρίδωνα Καραμάνη, έπαυσε να είναι Δημόσιο. Γι' αυτό και δεν πήρε μερίδιο από την περιουσία και τις καταθέσεις της άλλοτε Θεοφανείου Σχολής και των δύο μοναστηριών της Πρέβεζας και του Αγίου Σπυρίδωνα αυτής. Αλλά για τα παραπάνω Σωματεία της Χριστιανικής Ορθοδόξου Κοινότητας, το ταμείο της Εκπ/κης Πρόνοιας και τις Σχολικές Εφορείες των σχολικών μονάδων αυτής διεξοδικότερα θ' ασχοληθούμε σ' άλλο μελέτημά μας.

β. Το κληροδότημα του Κων/νου Κολοβού

1. Η Διαθήκη του.

Ήταν Πρεβεζάνος κι επαγγελλόταν το μάγειρα και τον ξενοδόχο. Τη διαθήκη του σύνταξε την 20/3/1891 στο συμβολαιογράφο Βασίλειο Νικολ. Πρωτοπαππά. Στα τρία πρώτα άρθρα της γράφει ότι με τα μη ευρισκόμενα στη ζωή δύο αδέρφια του χωρίσανε την πατρική και μητρική, ακίνητη και μη, περιουσία τους την 6/4/1865 ⁶. Ότι γνώριζε γράμματα κι ότι ήταν άγαμος. Επίσης ότι τ' ακίνητα που αφήνει στη Θεοφάνειο Σχολή τ' απέκτησε όλα με την εργασία του και όσα τυχόν αποκτήσει μέχρι το θάνατό του τ' αφήνει στην ίδια Σχολή. ⁷

Τα ενδιαφέροντα άρθρα της διαθήκης του γράφουν τα εξής:

«**Άρθρο 4.** Θέλων και εγώ ως Χριστιανός και άνθρωπος, αγαπών την πτωχὴν πατρίδα μου να αφήσω εν λάσσον εις αυτήν εις μνημόσυνον εμού και των γονέων μου, **μιμούμενος τον αειδημον ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΝ ΘΕΟΦΑΝΗΝ και τόσους άλλους φιλογενείς πατριώτας μου**, αφιερώνω (;) μετά πάσης θελήσεως και ευχαριστήσεώς μου αυτά τα δύο εργαστήρια ομού με την προς μεσημβριάν τοποθεσίαν των ⁸, τους επάνω του ενός τούτων 4 οντάδες και σοφίταν (ενός δωματίου) και την (ισόγειον) οικίαν, την αγορασθείσαν από τον Φωτεινόν, άπαντα ταύτα περιέγραψα (αυτά) εις το 3ον άρθρον της παρούσης μου Διαθήκης, αφιερώνω, λέγω, εις την Θεοφάνειον Σχολήν της πατρίδος μου Πρεβέζης, ήν Σχολήν διορίζω και αποφασίζω κληρονόμον μου επ' αυτών και θέλω το ετήσιον τούτων εισόδημα να εξοδεύηται αποκλειστικώς και αφεύκτως υπό των κατά καιρούς Επιτρόπων των Εκκλησιών Αγίου Χαραλάμπους, Αγίου Νικολάου και Αγίου Αθανασίου, υπό την εποπείαν του Σεβασμιωτάτου Αρχιερέως του τόπου μας, των παρ' αυτώ κυρίων Δημογερόντων και άλλων ευυπολήπτων πολιτών Πρεβέζης προς παιδευσιν των πτωχών μαθητών της Θεοφανείου Σχολής και προς υπανδρείαν μιας κατ' έτος των πτωχών νεάνιδων του τόπου μου, ως κατωτέρω δηλωθήσεται. Επί τούτω θέλω ώστε έκαστον έτος να καταγράφωνται εις χωριστόν βιβλίον, υπογραφόμενον παρά των ειρημένων Επιτρόπων και επικυρούμενον υπό του Αρχιερέως, τα ετήσια των κτημάτων εισοδήματα και διαλαμβάνον, με πάσαν ακρίβειαν, πού και πώς ταύτα υπέρ της παιδείας πάντοτε των τέκνων της πατρίδος μου και υπανδρείαν των πτωχών αυτής νεανίδων εξοδεύθησαν.

6. Βρήκαμε το χωριστικό τους καταχωρημένο στον πρώτο κώδικα της Δημογεροντίας της Χριστιανικής Ορθοδόξου Κοινότητας της Πρέβεζας, επικυρωμένο από τον τότε Μητροπολίτη Άρτας Σεραφεΐμ Ξερόπουλο, εις το οποίο δε φαίνεται τι κληρονόμησε αυτός και οι αδελφοί του, παρά μόνο ότι το μοίρασμα έγινε ειρηνικά και φιλικά.

7. Βρίσκονται στην ανέκαθεν εμπορική οδό της Πρέβεζας Χρ. Κοντού (Σαϊτάν παζάρι) κι είναι συνεχόμενα κ.λπ.

8. Τα έχει αγοράσει, γράφει στο προηγούμενο άρθρο, από τον Καλαθά Μαντζαμόρτο.

«**Άρθρο 5.** Είπον εν τω προηγουμένω 4ω άρθρω της παρούσης διαθήκης μου ότι κληρονόμον επί των εν αυτώ αναφερομένων κτημάτων αφήνω την ενταύθα Θεοφάνειον Σχολήν, αλλά θέλω και διατάσσω ώστε επί πενήκοντα έτη (50), αρχόμενα από της ημέρας του θανάτου μου, να έχη ο νυν εν τω μαγειρείω μου σύντροφός μου Γεώργιος Χρ. Γερογιάννης να κατέχη (;) αυτός ως ΕΝΟΙΚΙΑΣΤΗΣ πάντα τα εν τω τρίτω και τετάρτω άρθρω της παρούσης διαθήκης διαληφθέντα κτήματά μου είτε αυτός εργαζόμενος εν αυτοίς είτε και εις άλλους επενοικιάζων αυτά. Υποχρεούται δε να δίδη αντί τούτου εις την Θεοφάνειον Σχολήν, καθ' έκαστον έτος από της ημέρας του θανάτου μου λίρας χρυσάς Οθωμανικής ⁹ είκοσιπέντε (αριθμ. 25), ανά δώδεκα και ημισείαν (**12 1/2**) ως το τέλος εκάστης εξαμηνίας, ότε οι Επίτροποι της Θεοφανείου Σχολής θέλουν αρκείσθαι, λαμβάνοντες υπέρ της Σχολής παρά του προνομιούχου ενοικιαστού Γεωργίου Χρ. Γερογιάννου τας είκοσι πέντε κατ' έτος Οθωμανικής λίρας, χωρίς ποτέ να ενοχλώσιν αυτόν απαιτούντες άλλο τι.

Εις δε την άμεσον κατοχήν των κτημάτων μου αυτών θέλει εμβαίνει η Σχολή αφού συμπληρωθώσιν τα 50 έτη από της ημέρας του θανάτου μου, διατάσσω ουδέ τότε να περιέρχωνται τα εν λόγω κτήματα εις την άμεσον κυριότητα της Σχολής, αλλά μέχρι της συμπληρώσεως των 50 ετών από της ημέρας του θανάτου μου να κατέχωσι αυτά ως ΕΝΟΙΚΙΑΣΤΑΙ οι κληρονόμοι του Γεωργίου Χρ. Γερογιάννου υπό τους αυτούς όρους, πληρώνοντες δηλαδή εις την Σχολήν λίρας Οθωμανικής είκοσι πέντε (25) κατ' έτος, ανά δώδεκα και ημισείαν (**12 1/2**) καθ' εκάστην εξαμηνίαν δι' όσα έτη μετά τον θάνατον του Γεωργίου υπολείπονται εις συμπλήρωσιν των πενήκοντα ετών από της ημέρας ...»

«**Άρθρο 6.** Αν από σεισμό ή πυρκαϊά καταστραφούν, μ' έξοδά της να ανακαινήσει η Θεοφάνειος Σχολή έστω κι αν δεν συμπλήρωσε ο Γεώργιος Χρ. Γερογιάννης τα 50 έτη. Μέχρι να τα επισκευάσει, ο προνομιούχος ενοικιαστής να πληρώνει μειωμένο ενοίκιο. Αν την επισκευήν κάνουν οι ενοικιαστές τότε δε θα πληρώνουν ενοίκιο μέχρι να καλυφθούν όσα χρήματα εξόδευσαν. «... Επίσης δε και πάσαν μικρότερην επισκευήν (μερεμέτι), σύρσιμον δηλαδή ή άλλην τινά διόρθωσιν θέλει αναλαμβάνει δι εξόδων της η Σχολή ...»

Άρθρο 7. Η Θεοφάνειος Σχολή κάθε χρόνο τη γιορτή των Βαΐων ή άλλη Κυριακή να κάνει στον Άγιο Χαράλαμπο Αρχιερατικό συλλείτουργο για εμένα και για τους γονείς μου. Την ίδια μέρα να προικοδοτεί με 10 λίρες Τουρκίας ένα κορίτσι φτωχό σε ώρα γάμου, από την Πρέβεζα, από το σοϊ μου, κι αν δεν υπάρχει, ένα άλλο, με κλήρωση, από κατάλογο υποψηφίων που έχει συντάξει η Μητρόπολη Πρεβέζης.

Άρθρο 8. Η Θεοφάνειος Σχολή, όταν πεθάνω, να δώσει αμέσως στους παρακάτω τα εξής ποσά: Στον ανεψιόν μου Χρήστο του Βαγγέλη Κολοβού 20 Οθωμανικές λίρες. Αν δεν ζει να δώσει αυτές στους πιό πλησίον συγγενείς του.

Το ίδιο ποσό να δώσει και στους ανεψιούς μου Θεόδωρον Απ. Κολοβόν, Μαρία

9. Η κάθε μια αντιστοιχούσε με 108 αργυρά γρόσια. Μια δε τότε δραχμή Ελληνική άξιζε όσο 4 τέτοια γρόσια.

Η Θεοφάνειος Σχολή σήμερα

Απ. Κολοβού, Γεράσιμο Απ. Κολοβόν. Αν δεν ζούνε να δοθούν στον πλησιέστερο συγγενή τους.

Να δώσει ακόμα 1 Οθωμανική λίρα στον εξαδέλφο μου Ευστράτιο Ρεπετζά, 5 Οθωμανικές λίρες στην εξαδέλφην μου Ελένη, αδελφή του παραπάνω, 5 Οθωμανικές λίρες στην αναδεχτή μου Αποστόλω του Χρ. Μαντζαμόρτου και 10 Οθωμανικές λίρες στον Άν-Κωνσταντίνο της Πρέβεζας.

Αν παρουσιασθούν κι άλλοι συγγενείς μου με κληρονομικές αξιώσεις να τους δώσει από 20 γρόσια στον καθένα.

Άρθρο 9. Επειδή η Θεοφάνειος Σχολή για να δώσει τα όσα ορίζω στο παραπάνω άρθρο της Διαθήκης μου είναι υποχρεωμένη να δανειστεί αυτά « ... δια τούτο διατάσσω ώστε, μέχρις ού εξοφλήση το χρέος τούτο εκ των εικοσιπέντε λιρών, ας θα λαμβάνη κατ' έτος παρά του Γεωργίου Χρ. Γερογιάννου, να μη δίδη τας δέκα λίρας, ως ώρισα εν τω εβδόμω άρθρω, προς υπανδρείαν πτωχής νεάνιδος ...».

« .. Τους δε εις την Κυβέρνησιν επί των κτημάτων μου φόρους θέλει, κατ' έτος, πληρώνει πάντοτε η κληρονόμος Θεοφάνειος Σχολή».

Άρθρο 10. Όσα κτήματα τύχει ν' αγοράσω, μέχρι το θάνατό μου, τα κληροδοτώ κι αυτά στη Θεοφάνειο Σχολή.

Άρθρο 11. Ό,τι σε χρήμα και σε είδη - έπιπλα βρεθούν στο συντροφικό μαγειριό μου με τον Γιώργο Χρ. Γερογιάννη να τα πάρει όλα εκείνος « ... δια την μετ' ευπειθείας πολυχρόνιον προς με υπηρεσίαν του ..». Επίσης και την κασέλα μου πούχω στο μαγαζί, που μόνον αυτός έχει το δικαίωμα να την ανοίξει μετά τον θάνατόν μου, τα περιεχόμενά της ν' ανήκουν στον ίδιο.

« ... Μόνον τα τέσσερα χοιζέτια, δι ων αποδεικνύεται και κυρούται η αγορά των εργαστηρίων, καθώς επίσης, και το έγγραφον της μεταξύ εμού και των αδελφών μου γενομένης, ως προείπον, ενώπιον του Σ/του Αρχιερέως κυρ. Σεραφείμ» (χωρισίας). Τα «χοιζέτια» (δηλ. συμβόλαια) να τα δώσει στους Επιτρόπους της Θεοφανείου Σχολής.

Τα έξοδα για την κηδεία, τον ενταφιασμό μου και για όλα τα μνημόσυνα, που οι Χριστιανοί κάνουν τον πρώτο χρόνο, μετά το θάνατό μου, θα πληρώσει ο παραπάνω Γεώργιος Χρ. Γερογιάννης, η δε Θεοφάνειος Σχολή μόνο το ετήσιο Αρχιερατικό συλλείτουργο.

Οι μάρτυρες

Αναστάσιος Περικλή Σκέφερης, Νικόλαος Πέππας, Αλ. Ντόντης, Σ.Λ. Κερασοβίτης, Δημ. Μαυρογεώργος, Νεοκλής Ναούμ, Γεώργιος Τσακαλώτος.

Ο Συμβολαιογράφος
Βασίλειος Νικ. Πρωτοπαππάς¹⁰»

10. Βλέπε Κώδικα Διαθηκών Ιεράς Μητροπόλεως Νικοπόλεως, άρθρ. 86.

Όταν ένας ευεργέτης ή δωρητής πέθαινε τότε συνήθιζε η Δημογεροντία της Πρέβεζας, και μετά το 1881, η Ι. Μητρόπολη Νικοπόλεως, να καταχωρεί τη δωρεά του Ευεργέτη ή Δωρητή αφενός σε κώδικά της κι αφετέρου να σημειώνει την ημερομηνία που ο παραπάνω πέθανε. Εδώ κάτι τέτοιο δεν έκανε, άγνωστο γιατί. Έτσι ο γράφων δεν μπόρεσε να μάθει ούτε πότε ακριβώς πέθανε, ούτε που θάφτηκε.¹¹

2. Η μετά το θάνατό του τύχη του κληροδοτήματος

Οι πληροφορίες για το κληροδοτήμα του Κων. Κολοβού αρχίζουν από το έτος 1907. Βρίσκονται στον κώδικα των πράξεων της Εφορείας των Σχολείων που προαναφέραμε¹² και τελειώνουν τα τέλη του 1927. Συνολικά είναι 20 οι πράξεις της Εφορείας που έχουν σχέση. Απ' αυτές μόνο δύο (2) αναφέρονται στην επισκευή και στην ασφάλιση των ακινήτων αντίστοιχα, χωρίς υπόδειξη του προνομιούχου παραπάνω ενοικιαστή¹³

Οι υπόλοιπες 18 αναφέρονται σε διαφορές Εφορείας και προνομιούχου ενοικιαστή, τον οποίο το 1914 διαδέχθηκαν οι τρεις γιοί του (Χρήστος, Θεόδωρος και Παναγιώτης), άλλοτε για τις επισκευές των ακινήτων κι άλλοτε για το ύψος του ετήσιου ενοικίου, που η Διαθήκη του Κων. Κολοβού ορίζει σε 25 χρυσές τουρκικές λίρες.

Για τις επισκευές η διαφορά Εφορείας και ενοικιαστού ή ενοικιαστών (γιων του πρώτου) αναφέρονται στο πόσες, πότε και ποιες πρέπει να γίνουν. Η Εφορεία όριζε λίγες κι οι ενοικιαστές πολλές. Όταν δεν τις έκανε όλες η Εφορεία, τις έκαναν εκείνοι και οι δαπάνες τους απαιτούσαν να συμψηφισθούν στο ετήσιο ενοίκιο. Αρχικά η Εφορεία τις ενέκρινε όλες. Αλλ' όταν είδε ότι γίνονται συχνές και πολλές, και μάλιστα χωρίς τη δική της προέγκριση, αρνήθηκε το συμψηφισμό τους. Εκείνοι δεν απέδιδαν τα ετήσια μισθώματα ακέραια.

Η Εφορεία, αρχικά, ζητούσε να της παραχωρηθεί το μαγειρείο με την αποθήκη του να τα ενοικιάσει η ίδια. Αν μιν λάβει ως ετήσιο ενοίκιο μόνο 25 τουρκι-

11. Οι περισσότερες τότε εκκλησίες της Πρέβεζας είχαν νεκροταφείο στο χώρο τους. Ο Μητροπολίτης Σεραφείμ έκρινε κατάλληλα μόνο τρία (Αγίου Κων/νου, Αγ. Νικολάου και Προφ. Ηλίου, όπου και θάπτονταν και των άλλων ενοριών μετά το 1870 περίπου. Υποθέτει ο γράφων ότι έχει ταφεί ο Κων/νος Κολοβός στον Άη-Κωνσταντίνο, για το ότι σ' αυτόν άφησε εντολή να δοθούν 10 ι.λ., κι ότι ενορία είχε τον Άγιο Χαράλαμπο, γιατί σ' αυτόν όρισε να γίνεται το ετήσιο συλλεϊτουργο και η κλήρωση των 10 τουρκικών λιρών για την προικοιδότηση μιας νέας (σε ώρα γάμου) άπορης.

12. Βλ. Κώδικα αριθμό 60, ό.π.

13. Είναι οι πράξεις 12/7/1907 και 19/7/1907, ό.π.

Η πρώτη για να κάνει η Εφορεία κάποιες επισκευές και η δεύτερη ν' ασφαλίσει (σ' άγνωστη εταιρεία) τ' ακίνητα για 300 γαλλικά χρυσά 20/φραγκα. Ένα 20/φραγκα είχε τότε 96 αργυρά γρόσια.

κές λίρες να μην έχει άλλες απαιτήσεις από τον προνομιούχο ενοικιαστή. Αν λιγότερο των 25 τουρκικών λιρών να συμπληρώσει αυτό ο παραπάνω. Αν περισσότερο να αποδοθεί το επιπλέον στον προνομιούχο ενοικιαστή.

Για το ύψος του ετησίου ενοικίου οι γιοί του Γ.Χρ. Γερογιάννη επέμεναν να μειωθεί, η δε Εφορεία αρνούσαν. Και πρόβαλαν, οι μεν πρώτοι, ότι τούτο θέλουν γιατί δεν εγκρίνει η Εφορεία όσες επισκευές πότε και ποιες πρέπει να γίνουν, κι η Εφορεία ότι, αν μειωθεί το ετήσιο ενοίκιο, δε φτάνει αυτό να εκπληρώσουν τις (από τη Διαθήκη) τακτικές δαπάνες (προικοδότηση με 10 τουρκικές λίρες μιας άπορης νέας, Αρχιερατικό μνημόσυνο και κτηματικό φόρο) και τις έκτακτες τέτοιες (επισκευές, χρηματοδότηση Επιτροπής Θεοφανείου Σχολής κ.ά.). Και η δεύτερη (η Εφορεία) κατέφευγε στο δικαστήριο, αλλά ποτέ δε γινόνταν η δίκη, γιατί έσπευδε ο Προνομιούχος ενοικιαστής, κι ύστερα ένας γιος του ως εκπρόσωπος και των άλλων δύο, και πετύχαιναν την ανάκληση της δίκης, δίνοντας τα οφειλόμενα και πολλές υποσχέσεις ότι στο μέλλον θα δίνουν ό,τι η διαθήκη ορίζει (25 τ.λ.) και θα κάνουν τις επισκευές που η Εφορεία θα προεγκρίνει. Μια μόνο φορά (1911) πέτυχε η Εφορεία να πάρει την άδεια του πρώτου ενοικιαστή και τα κλειδιά των μαγειρείου κι αποθήκης (τόρα λειτουργεί, από μεταπολεμικά, ως μαγαζί) και να τα νοικιάσει με 25 τουρκικές λίρες το χρόνο σ' έναν άλλον για τρία, όμως, χρόνια. Όμως, όταν έληξε η τριετία (1914) αρνήθηκαν ύστερα οι γιοί του να δώσουν τα παραπάνω για να ανανεωθεί η ενοικίαση ή να τα ενοικιάσει κάποιος άλλος. Έτσι οι παραπάνω ανωμαλίες συνεχίσθηκαν (χωρίς ποτέ να φτάσουν στο ακροατήριο του δικαστηρίου) μέχρι το 1927¹⁴.

Τότε καταργήθηκαν όλα τα Σωματεία της Χριστιανικής Ορθοδόξου Κοινότητας Πρέβεζας, όπως και τα άλλα «επί Τουρκοκρατίας» αναγνωρισμένα (Εβραϊκά και Τουρκικά). Τη θέση της Εφορείας αυτής πήρε το «Ταμείον της Εκπαιδευτικής Πρόνοιας», στο οποίο συσσωματώθηκαν τ' ακίνητα κι οι καταθέσεις και των λοιπών κοινοτήτων, για ενιαία διαχείριση και παροχές εσόδων του στα σχολεία ανάλογα με τις ανάγκες τους. Δυστυχώς δεν μπόρεσε ο γράφων να βρεί το αρχείο του παραπάνω ταμείου για να δει πως συμπεριφέρθηκαν σ' αυτό οι γιοι του προνομιούχου ενοικιαστή. Δηλαδή αν πλήρωναν τα ετήσια ενοίκια κανονικά κι αν τις επισκευές έκανε το Ταμείο ή εκείνοι και ύστερα ζητούσαν την έγκριση των δαπανών τους από το πρώτο.

Μόνο στην πράξη που σύνταξαν οι Εφορείες των Σχολείων της Πρέβεζας και οι Επιτροπές του Ταμείου Πρόνοιας αυτής και τα μέλη της εκλεγείσης επιτροπής εκτιμήσεως των ακινήτων της άλλοτε Χριστιανικής Ορθοδόξου Εφορείας υπάρχει η δήλωση του προέδρου του παραπάνω καταργηθέντος ταμείου (Βασ. Πουτέτσι)

14. Αναφέρονται οι πράξεις της Εφορείας 1/5/1907, 17/11/1910, 16/2/1913, 22/10/1913, 19/3/1914, 5/11/1915, 3/3/1916, 10/3/1917, 5/9/1918, 17/9/1921, 27/10/1923, 14/6/1924, 9/6/1924, 10/3/1926, 31/3/1926, 27/5/1926, 7/7/1926 και 22 και 24/6/1927.

ότι οι ενοικιαστές του άλλοτε κληροδοτήματος του Κων. Χρ. Κολοβού χρωστούν σ' αυτό 2.875 δραχμές (την 10-7-1932) ¹⁵.

Ακόμα μαθαίνουμε ότι τα ακίνητά του τότε, ούτε εκτιμήθηκαν σε δραχμές, ούτε μοιράσθηκαν στις Σχολικές Εφορείες των τεσσάρων τότε σχολείων Μέσης και Δημοτικής εκπαίδευσης. Υποθέτομε για την εκρεμότητα την οποία είχαν με τους γιούς του Προνομιούχου (για μια 50/ετία) ενοικιαστή Γεωργίου Γερογιάννη. Γενόμενος ο γράφων Δ/ντής του 1ου Δημ. σχολείου το 1978 και το 1982 κ.εφ. ουδέποτε έλαβε έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών (Επιθεώρηση Κληροδοτημάτων αυτού) για να δώσει στοιχεία για την κίνηση του κληροδοτήματος Κων. Κολοβού, όπως λάβαινε κι έδινε για την κίνηση των κληροδοτημάτων Αναστασίου Θεοφάνη και του ζεύγους Θεοδώρου Τσιντώση. Αυτό απέδειχνε ότι δεν είχαν γίνει οι απαραίτητες ενέργειες για την αναγνώριση κι αυτού ως κληροδοτήματος. Ούτε βρήκε στο αρχείο της Εφορείας του με ποια πράξη συμφώνησαν οι Εφορείες των τριών άλλων δικαιούχων Σχολικών Εφορειών να εισπράττει τα μισθώματα απ' αυτό για το ταμείο της Εφορείας του.

Εισέπραττε, κάθε μήνα, ενοίκιο από τους ενοικιαστές του ενός μαγαζιού (αρχικά μαγειρείου, τότε καφενεείου) και του παρακείμενου (άλλοτε αποθήκη του πρώτου). Στο άλλο γειτονικό μαγαζί (το δεύτερο του Κων. Κολοβού) δεν εισέπραττε ενοίκιο, γιατί αυτό έκαναν και οι πριν απ' αυτόν.

Είχαν δε σ' αυτό κρεοπωλείο δύο αδελφοί Γερογιάννη, οι οποίοι στο προαύλιο, πίσω από τα μαγαζιά που εισέπραττε ενοίκια, αποθήκη, όπου, από πληροφορίες γειτόνων, είχαν σ' αυτή κι άλλο ή άλλα ψυγεία για κρέατά τους. Δεν έψαξε να μάθει αν αυτό ήταν το «χαμόγαιο» σπίτι, που ο μ. Κ. Κολοβός είχε αγοράσει από το Φωτεινό, ή έχουν χτίσει στη θέση του άλλο για τον ίδιο σκοπό. Εξωτερικά έδειχνε ως καινούργιο.

Δε βρήκε πράξη στα βιβλία της Σχολικής Εφορείας για το πώς κατέχουν οι παραπάνω το μαγαζί, χωρίς ενοίκιο, μετά τη συμπλήρωση της 50/ετίας από του θανάτου του ευεργέτη και αν είναι νόμιμη η κατοχή της παραπάνω αποθήκης τους, πού 'ναι όλη στο προαύλιο των μαγαζιών που εκμεταλλεύονταν το 1ο Δημοτικό Σχολείο, χωρίς να έχουν παραχωρηθεί σ' αυτό. ¹⁶

15. Βλ. αυτή στο αρχείο του 1ου δημοτικού σχολείου Πρέβεζας.

16. Δε βρήκε ποτέ και γιατί η Σχολική Εφορεία του 1ου δημοτικού σχολείου, ή τα πριν απ' αυτή σωματεία, που διαχειρίζονταν τ' ακίνητα εκείνα, κατεδάφισαν το ανώγειο (με 4 δωμάτια) και με τη σοφίτα του ενός δωματίου, του άλλοτε μαγειρείου και για ποιους λόγους. Είναι βέβαιο ότι είχε κλίμακα (σκάλα) που κατέληγε στο πίσω προαύλιο, το οποίο είχε δική του είσοδο και δεν επικοινωνούσε μόνο με την πίσω εξώθυρα των παραπάνω μαγαζιών (μαγειρείου και αποθήκης της Διαθήκης).

3. Αντί επιλόγου

Τις εν λόγω εκκρεμότητες δεν γνωρίζει αν οι επόμενοι αυτού Διευθυντές του Ιου Δημ. σχολείου (Στ. Μπόκιας και Νικόλαος Λάζαρης) τις ρύθμισαν. Αν όχι είναι τώρα υποχρέωση να ρυθμίσουν αυτές τα μέλη της Σχολικής Επιτροπής του δήμου Πρέβεζας που διαχειρίζεται ύστερα και τώρα τ' ακίνητα του Κων. Κολοβού, που ήταν αξιόλογα τότε που τα έδωσε. Δηλαδή ν' αναγνωρισθούν ως κληροδοτήματα και να διαλευκάνουν αν όσα έχουν από χρόνια οι Αφοι Γερογιάννη τα κατέχουν νόμιμα.

Κι αφού ρυθμίσουν αυτά, ας κάνουν τον κόπο να προτείνουν στο Δήμο να μετονομασθεί η οδός εκείνη σε οδός Κων. Χριστοδούλου Κολοβού. Τ' αξίζει, γιατί, για να κάνει αυτή την ευεργεσία στην πατρίδα του και δούλεψε μια ζωή και δεν έφτιαξε δική του οικογένεια.